

DOBERDÓ - 1915

HORVÁTH ÁDÁM TIZEDES HARCTÉRI NAPLÓJÁBÓL: E sorokat 1915 június hónapjában vetem papírra, a harcok szünetében. Ezredünket a poklok poklába: a Doberdó-fennsíkra vezényelték. Amint megérkeztünk ránk szakadt az ég!... --- HARMINC ÉV MÚLVA ÍGY EMLÉKEZETT ÁDÁM PAPA EGY CSALÁDI ÜNNEPSÉGEN: Még kitalálni sem lehetne Doberdónál sivárabb helyet! Dolmen-katlanok mélyedtek mindenfelé, sokhelyütt bűzös-férges esőpocsolyákkal. Körös-körül vörösre száradt fű kornyadozott. Abból meredtek ki, mint a koponyák, a karszthegy piszkos-fehér, rideg kövei... Az utászok még nem robbantottak ki a sziklákból lövészárkokat és bunkereket. A kemény karsztköböl meg egy nyúlfekvésnyi búvóhelyet sem tudunk kikaparni. Beletörött a gyalogsági ásó. Durva szikladarabokból raktunk barikádokat. Ezzel meg az volt a baj, hogy találat esetén a szétröpülő kövek épp úgy sebeztek és öltek, mint az ágyúgolyók vasrepeszei. --- HARCTÉRI NAPLÓ: A nagy melegben egyre szörnyűbb hullaszag terjeng! A szakadatlan ágyútűzben nem lehet temetni: kora hajnaltól késő estig lövi állásainkat az olasz tüzérség. Mellettünk rothad bajtársaink teste. A mellvéd-kövek előtt meg az ellenséges rohamok elesettjei bűzlenek szerteszét. Orrunkat-szánkat hiába kötjük be. Ez már őrjítő! Istenem, ez elviselhetetlen!... --- ÁDÁM PAPA EMLÉKEZÉSE: Összeszorul a torkom azóta is, ha a Doberdó név dobpergését hallom. De azokban a nyomorult kövekben testesült meg akkor a HAZA!... Ti ezt nem éltétek át, meg sem értitek... --- HARCTÉRI NAPLÓ: Ki vagyunk szolgáltatva az ellenség ágyúinak. Nagy messziről, teljes biztonságból lőnek 200 milliméteres ágyúikkal. A Monarchia tüzérsége csak ritkán válaszol. Sóvárogva várjuk a pergőtűz végét. Jöjjön inkább a gyalogsági roham, vagy akár egy kézítása!!!... --- ÁDÁM PAPA EMLÉKEZÉSE: Csak éjjelente hozták a nagy melegben megromlott menázsit. Nem csak a hullaszag, a romlott étel is hányingert keltett. Ráadásul tetük kínoztak bennünket. Csúnyán lefogytunk. Tíz napnál tovább sehogy sem bírtuk volna ki. Különben is, a váltások idejére már felére-harmadára fogyott az ezred... --- HARCTÉRI NAPLÓ: A mai napon meg-megújultak a taljánok adáz rohamai. Jöttek, elvakult bátorsággal, Avanti Savoyá-t üvöltve. Az ujjam bedagadt a puska ravaszán. A jobb vállamat meg nem is érzem: teljesen elzsibbadt a puskalökésektől. A kőbarikád előtt nagy halmokban hevernek a hullák... --- ÁDÁM PAPA EMLÉKEZÉSE: Ősz felé járt már, amikor egy heves harc közben váll-lövést kaptam és elájultam. Mire magamhoz tértem már bekötöztek és hátra vittek a szanitécek. Sikerült feljutnom a kórházvonatra. Istenem, milyen jó volt a doberdói szörnyűség után lábadozni a kanizsai honvédkórházban! Nem tudtam betelni a túlélés örömeivel. De ugyanezt a boldogságot láttam a bajtársakon, még a csonkákon és rokkantakon is. Frontemlékektől rengtek a falak! Az ápolónők szelíd mosollyal intették le az emlékezés zajos, harci rohamát... Csak a háború rémségeitől szabadulva tudtam meg, mekkora áldás a tiszta levegő, a nyugtató ágy, vagy a húsleves fenséges íze – még akkor is, ha olykor égett, sajgott, gyötört a sebem ... De életem legnagyobb örömét akkor éreztem, amikor újra találkozhattam a feleségemmel – nagyanyáttal – és magával hozta ... Janikát ... meg a kicsi ... Esztit ... - ÉS AKKOR EGYÜTT SÍRT FÖL BENNE A FIATAL HORVÁTH ÁDÁM TIZEDES ÉS AZ IDŐS ÁDÁM PAPA.